

SÜMEG ÉS VIDÉKE

(SÜMEG-SZENT-GRÓT.)

TÁRSADALMI HETILAP.

A SÜMEGVIDÉKI GAZDAKÖR ÉS A SÜMEGI NÉPBANK HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden vasárnap.

HIRDETÉSEK: 2 hasábon polttör egyzeri hirdetésnél 18 Ft., többzeri hirdetésnél 14 Ft. — Hivatalos hirdetéseknek minden szó 4 Ft. — Hirdetéseket és díjakat HORVÁT GÁBOR nyomdájába küldendők.

Elfizetési árak:		Felíró szerkesztő:		A lap szellemi részét illető közleményeket a szerkesztőséghez kérünk. Előfizetési pénzek Horvát Gábor könyvnyomdájába küldendők. Kéziratokat nem küldünk vissza.
Egész évre	8 kor.	ÉLES KÁROLY.		
Fél évre	4 kor.	Leptulajdonos és kiadó:		
Negyed évre	2 kor.	HORVÁT GÁBOR.		
Egyes szám ára 20 fillér.				

Az inasok.

Eszembe jut a régi jó céhbeli kor-szak. Akkor artikulusok szabták meg az inasgyerekek magaviseletét. Szigorú pontozatok szóltak arról, miként viselkedjék az inas otthon, a műhelyben, az uccán és egyebütt. Azután nemcsak maga a gazda, hanem az atyamester, a szolgálómester meg a község valamennyi mesterembere erkölcsi kötelességének tartotta, hogy ama pontozatokat meg is tartsák s gondjuk volt rá, hogy áthágóik megérdemült büntetésben részesüljenek. Akkor a gazda az inasgyereket nemcsak dolgoztatta, táplálta és ruházta, hanem neveléséről is gondoskodott. Őre volt testének, lelkének.

Úgy látom, ma rohamos hanyatlás van e téren is. A kor szelleme itt is érezteti ellenállhatatlan hatását. A családi viszony gazda és inasgyerek között erősen lazulóban s maholnap tisztán a munkaadó és munkás rideg álláspontjára helyeződik.

Hát kérem, fontos erkölcsi érdekek forognak itt kockán. Még pedig egyéni, társadalmi és nemzeti érdekek. Azért nevezetes kérdés az inaskérdés s megérdemli, hogy a közélet minden tényezője, tehát a sajtó is minél gyakrabban foglalkozzék vele.

Nálunk e kérdés, ellenkezőleg a világ haladásával, sok tekintetben hanyatlást mutat. Kisiparunk súlyedésével súlyed ez ipar tanulóinak állapota is. E

súlyedés első sorban az inasanyag alábbszállásában jelentkezik. Iparosaink igen sok selejtes elemet szerződtek inasokul. Az ipariskolában, ahová az egész város inasai egybegyűlnek s ahol egy-séges képben jelennek meg, ott látjuk: minő erkölcsben és értelemben fogyatékos ifjúság kerül a mi iparosaink műhelyeibe.

A tanulók nevezetes hányada az elemi ismeretek fogyatékos mennyiségével sem rendelkezik. Vagy két harmad része annyi előismeretet sem hoz az ipariskolába, amennyit az elemi iskola negyedik osztálya nyújt. Pedig ez is szép kevés. Ezzel szemben pedig a tanítás tervezete egyes tárgyakban szinte annyi anyagot szab elő ezeknek az inasoknak, ami a középiskolák első három osztályára van előírva. Tessék ezt megtanítani azoknak az inasoknak, akik jórészt az elemi iskolában is a tanulók sereghajtói voltak; akik 2—3 elemi osztályon vergődtek át valami keservesen, azután inasnak szegődve, kora reggeltől késő estig elcsigázó dologban sinylődnek.

Nincs meg tehát a kellő szellemi alap, amelyre az iskola rendes épületet emelhetne.

Am erre a szellemi alapra épp oly szükség van ott a műhelyben is. Végre is ügyes iparos csakis értelmes fiúból lesz. A korlátoltak, a bambák bizony csak kontárai lesznek majd mesterségüknek, az úgynevezett fuserek. Ez természetes folyománya annak a viszonynak, amely a lélek műveltsége és a test ügyes-

sége között van. Mert nem csak ép testben van ép lélek, hanem értelmes, művelt lélek teremt magának pallérozott testet is.

Jelenségek, igen szomorú jelenségek igazolják, hogy nem csupán az értelmi erő, hanem az erkölcsi élet szempontjából is züllés mutatkozik az inaskérdésben. Természetes dolog. Mert a föntemlített összeköttetés megvan a szellem intelligenciája és a lélek erkölcsi színvonal között is. Magasabb értelmi intelligencia rendesen magasabb erkölcsi felfogással is párosul. Hát a mi inasaink ennek az erkölcsi felfogásnak nagyon alacsony vonalán vannak. Nemcsak magunk látjuk ez az inasok iskolai és uccai viselkedéséből, hanem egyes értelmes, inasokkal törődő gazdaktól megdöbbenő eseteket hallottunk erről az alacsony erkölcsi színvonalról. Olyan esetek ezek, amelyek nem tűrik a nyomdafüstök nyilvánosságát s tárgyalásuk is csak bizalmas, zárt körökben járja meg.

Mindebben csak az a vigasztaló, hogy a baj ma még nem általános. De hamarosan azzá válhatik. Tudjuk, a mételey rohamosan terjed. Az inaskodás pedig a kamaszkor delelőjébe esik, amikor a különféle erkölcsi nyavalyák iránt legfogékonyabb a lélek.

A mételeynek ezt az elhatalmasodását közös erővel meg kell akasztani. Legtöbbet maguk az iparos gazdák tehetnek. Egy-két ilyen teendőre rámutatunk. Első és fő az volna, hogy az inasok fölvetelében szigorúabban járjanak el. Kellő

Egy kacsintás . . .

Egy kacsintás, két kacsintás —
Akárhány,
Jaj de édes az én kedves
Kis babám.
Ha megölel:
Bemélyed a szemembe,
Ha megcsókol:
Ott terem az ölemben.

Eszemadta, aranyos kis
Galambom,
Pici szádról száz csókol úgy
Csattanjon:
Hogy a tűzét
Soha el ne feledjem,
Hogy a lelket
A lelkemben érzem.

Minke Béla.

Züllés.

— A Sümeg és Vidéke eredeti tárcája. —

Illatos, derült nyári éjjel gondolatimba merülve jártam-kóboroltam, elmélyedve bánatomban. Midőn egyszer feltekintek, csodák-csodája, eltűnt a várom s helyette büszke vár állt, magas kapuval, tornyokkal, délcegen. A vár erkélyén kendőt lobogtatva várt fehér ruhában álmaim képe, hívón, csábítón. Öntudatlan indultam a

vár felé. Csak öt látva rohantam felfelé, mignem ott állék az erkély alatt.

S a romantikus középkor bájos várkisasszonya édes, lány hangon kérdező:

— Ki vagy te bús lovag, ki járod a feledés honát?

— Én a bánat lovagja vagyok, kinek szívét tör járta át s azóta nincs örömöm, nincs vigaszom. Pedig jártam emberek közé, kik vigadni tudnak s mutattam, mintha vigadnék én is, de csak fájdalmat érezék, kettős fájdalmat, mert bántott az emberek vigása is. A tör megvágta szívemet . . .

Majd elmentem okos emberek közé, kik gondolkodva felejtik az élet örömeit, hiúságait és a bánatot. Elmerültem a bölcsek könyvébe, de a tör csak szűrt, csak mart szüntelen.

S most jártam a setétség, a homály országát. Fájdalmammal, sebemmel elbújtam a világ zajától, de im megláttalak téged dicső hölgy, álmaim képe, képzetem ideálja, eljöttem hozzád bájos várkisasszony, zárj karodba, felejtess el velem a multat, húzd ki szívemből a háromlív tört. Nyujtsd ajkadat s én hí lovagod leszek!

S a bájos tündér holdsugarból font hágcstöt bocsájta le hozzám, kitaráta karját s némán hívott. Mint egykoron Romeo, siettem én is az éden felé. Ajkunk némán összeforrt s öleltük egymást boldogan. Beszédes szemé örök szerelemről mesélt, méz ajaka örök boldogságot ígért s szívem törje már a porba hullt.

Azt hittem, meglelem az örök boldogságot s ez így lesz mindörökké, az idők végtelenségig.

Néztem, csodáltam fehér homlokát, édes ajkát, tüzes szemét. S mig csókolám selyem haját, néma ajkát, kiolvasám szeméből e kérdést:

— Szeretted, öleltél, csókolótl-e már földi leányt?

S én feleltem, gyóntan. híven: — Igen, szerettem, öleltem már földi asszonyt, földi leányt. De te még akkor csak sejtés, csak álom, csak vágy valál. Oh de mi volt azok csókja méz ajkad lehetébehez, mi ölelése puha fehér karod öleléséhez képest? . . .

Mig így ábrándoztam s folyt a szó ajkamon, a tündér arca elborult s halkán felsóhajtott. Sónaja nyomán hűvös szél kerekedett. Szemének tüzes tekintetét elönték kristály könnyei. Hogy ne lássam bús, szemrehányó tekintetét, leszorítottam pilláimat. Mire feltekinték, eltűnt a tündér, egyedül voltam. Vártam . . . majd hivatam lágyan, epedőn. Nem jött! . . . Kiálték kétségbeesetten, de csak a várfalak visszhangja válaszolt.

Virradt. Szemem tekintete a mélységbe tévedt. Fertőző mocsarat, bünt láttam odalent. Visszafordultam, kértem, hívtam, esengtem térdelállva. Hasztalan! A szél végig sivitott a néma várfalak között.

Felálltam s kimerülve, lassú léptekkel indultam lefelé. A mocsár felé.

Magyar Viktor.

iskolát nem végzett, testileg is fejletlen gyermekeket ne fogadjanak meg inasnak. Különösen örízkedjenek, hogy selejtes, iparosnak sehogyszem való fiúkkal tömjék meg műhelyeiket. Kövessek annak a városnak példáját, ahol közös akarattal elhatározták, hogy csakis hat elemi vagy két középiskolai osztályt végzett fiukat szerződhetnek inasnak. Tossék elhinni, ezzel a selejtes elemmel nemcsak az iparos pályát árasztják el erre nem való silány, kontár, tehetetlen elemekkel, hanem önönmaguknak is sok bosszúságot, mérgeledést, az élet rövidülését szerzik meg, mert ennek az elemnek megtanítása bizony keserves vesződséggel, sok bajjal jár. És milyen iparos generációt nyer ezekből a nemzet jövő ipara? Az ipar domináló hatalom a nemzet életében, fejlődésében, boldogságában. Ezek a selejtes elemek ugyan milyen harcosai lesznek majd ennek a hatalomnak?

Azután legyen a gazda annak az inasnak gondviselő édesapja. Szeretet uralkodjék közöttük. Tekintse saját gyermekének, akinek nemesak jelen fejlődéséért, de jövő életéért is felelős. Okos, de szerető szigorúsággal nevelje és tanítsa. Ügyeljen arra, hogy a heves ifjú vér kitöréseit, zabolatlanságát kellő mederbe szorítsa. A kamaszkor számtalan korcs hajtást hajt, gondja legyen rá, hogy ezek a hajtások el ne nyomják a léleknek, a szívnek nemesebb hajtásait.

Tulságos munkával testi fejlődését meg ne akassza. Az inast tehát testi erejének és fejlődésének megfelelő dologgal lássa el s különösen gondja legyen rá, hogy a kellő éjjeli nyugalma meg legyen annak az ifjúnak. Ne törje hát, hogy estenkint, éjjelenként az uccán csavargva vagy csoportokban kaszinózva töltsek el a pihenésre szánt órákat. Ellenben engedjen időt alkalom adtán, hogy vallásbeli kötelemeinek eleget tessen.

Az inas pedig fiú szeretettel ragaszkodjék gazdájához, vessé lelkébe, hogy oktató mestere a legszükségesebb fegyverrel szereli föl a jövő életharcra, midőn a mesterségre megtanítja, gondolja meg, hogy apja után apát nyert tanító gazdájában.

Igy fejlődik családi kötelék mester és inasa között. E kötelék legerősebb szála a kölcsönös szeretet s ebből a szeretetből áldás fakad arra az inasra, a jövő társadalomra és a nemzetre. Mert elsőrendű társadalmi és nemzeti érdek, hogy nemesak kézimunkájában ügyes, hanem lélekben művelt, erkölcsös, szorgalmas és takarékos iparos elemet szolgáltatassanak a jövő Magyarországnak.

H I R E K.

— **Erzsébet királyné halála.** Tegnap, szeptember 10-én a középületekre tüzött fekete zászlók jelentették boldogult Erzsébet királyné halálának évfordulóját. Mélyen meghatottak benünket a fekete lobogók, szívünk elfogódott s fájdalmas érzéssel lőn tele, mert érezzük, mindig érezzük, mily pótolhatatlan veszteség süjtött árva nemzetünkre az ő tragikus halálával. A helybeli iskolák testületileg vonultak templomba, hogy bódoljanak nagy királyné drága, felejthetetlen emlékének.

— **Kinevezés.** *Sztankovics* Jánost, a keszthelyi gazd. tanintézet fiatal és képzett tanítóját a földművelésügyi min. kir. miniszter a debreceni gazd. tanintézet igazgatójává nevezte ki.

— **Halálozás.** Dr. *Haudek* Ágoston, Szent-Benedek rendjének jeles és nagy tudományú tagja, volt zalaapáti kormányzó szombaton Rohitschon meghalt. *Haudek* Ágoston dr. vármegyei közéletének hosszú éveken keresztül kiváló alakja volt. Nagy tudásával széles látókör-

rével, fenkölt gondolkodásával nagy tekintélyt, közszerepet szerzett magának. A kiváló férfiú 52 évet élt.

— **Az új főigazgató.** A „Debreceni Független Újság” az új főigazgatóról többek között a következőket írja: „A tanári érdem-legszébb jutalma rejlik azon magas kitüntetésben, amely Váradi Károlyt, a debreceni piarista főgimnázium másod igazgatóját érte. A király a székesfehérvári tankerület főigazgatójává nevezte ki. Magyarországon csak 12 tankerület van s így a főigazgató állás elnyerése igen nagy kitüntetés, mert az ország legjobb tanerei közül összesen csak tizenkettő lehet tényleges főigazgató. Váradi Károly kinevezése egyúttal a kegyes-tanítórend megtisztelése is, mely rend hazánk kulturális haladásában százados érdemeket fejtett ki. Váradi Károly kinevezésében mindenki, aki az ő fáradságtalan érdemeit ismeri, a becsületes munka megérdemelt jutalmát látja. Nagy, széles körre terjed az ő kiváló működése. Kitűnő tollú író. A tudományos irodalomban számos nehezebb kérdés alapos fejtegetése és tisztázása az ő nevéhez fűződik. Irodalmi munkáit és különféle tanulmányait a világos, komoly ítélet, a harmonikus felfogás, a szép, logikus gondolatfűzés és a tudományok előbbre vitele jellemzi. Rendkívül tapasztalt tanár és igazgató volt. Iskolája mintaszerű vezetésénél domborodott ki egész valójában az ő egyénisége. Ott mutatta meg, hogy az igaz férfiúnak öntudatos erélye, teljes intelligenciája, nagy munkabírása és szívnemessége van meg benne. Kiváló volt mint az ifjúság nevelője, kiváló volt a tanári testület élén és társadalmi téren is lényeges szerepet játszott. Komoly, higgadt természetét bizonyos kedves vidámság, megkapó közvetlenség és igazi barátságos szellem tették rokonszenvenessé. Tudja becsülni az érdemes munkát. Kitűnő emberismerő. Ismeri tanárainak előnyeit és hibáit is; amazokat becsülte és gyűmölösztette, a hibák érvényesülése előtt pedig az alkalmat tapintatosan elvonta. Sohasem sértette tanárainak önértéket. A vezetése alatt álló tanártestületet az egészséges szellem, az együtthaladó, egymást támogató erőteljes munkásság jellemezte. Valóban méltó férfit ért a királyi kinevezés. Sajnálatos, hogy a hirtelen bekövetkezett halálával az új működési tere a magyar tanügy újabb sikereinek lesz gazdag viruló mezejé.” — Adja az Isten!

— **Iskolaszéki gyűlés.** A sümegi iskolaszéki f. hó 4-én Németh János plébános vezetésével gyűlést tartott. Elsőben a róm. kat. iskolaszéki múlt gyűlésének jegyzőkönyvét olvasták föl s hitelesítették. Azután Tulok Alisz tanítónőt állásában véglegesítette a gyűlés, díjlevelének kiadását elrendelte. A beiratások szorgolása érdekében megkeresték a község elöljáróságát. Végül elnök tudatta az államosítás érdekében megindult s lapunkból ismeretes mozgalmat. A községi iskolaszéki múlt gyűlésének jegyzőkönyvének hitelesítése után Németh Hermin és Bachinger Imréné óvónőket véglegesítette a gyűlés, javadalmukat megállapította s a díjlevelek kiállítását elrendelte. Több ügy megbeszélése után a gyűlés elhatározta, hogy átír a városhoz, mert az iskolaépületek annyira megviselt állapotban vannak, hogy igazán szegényre válnak a városnak s hogy a több évi tatarozás elmulasztása miatt az épületek a gyors pusztulásnak nagyon ki vannak téve.

— **Keresztzentelés.** Anderle József által a mihályfai és csabrendeki ucca összejövetelénél állított keresztet ma vasárnap a plébánia templomban tartott magymise után szentelik föl.

— **Főhívás.** A sümegvidéki gazdakör elnöksége ismételen kéri a sümegi és zalazentgróti járás állattenyésztőit, hogy a folyó hó 26-án tartandó állatkiállításon kiállítandó állataikat *Sugár* Jákó gazdaköri titkárnál Sümegeen bejelenteni s nevezet napon reggel 7 órára állatjaikat a sümegi harasztra hajtani sziveskedjenek.

— **Megyei gyűlés.** Zalavármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 12-én és folytatva megyegyűlést tart. E gyűlésen mindjárt az alispáni jelentés után töltik be a sümegi főszolgabírói állást. A tárgysorozat gazdag. 119 pontból áll.

— **Tanítóképző jubileuma.** A csáktornyai tanítóképző-intézet szept. 6-án ülte meg 25 éves fennállásának emlékünnepeit. Ezen a vallás- és közoktatásügyi minisztert Csertán Károly, Zalavármegye alispánja képviselte. Jelenvolt Ruzsicska Kálmán dr. kir. tanácsos, tanfelügyelő is, aki szabadságidejét megszakítva utazott egyenesen Csáktornyára. Megjelentek a volt növendékek közül vagy százötvenen. Csáktornya közönségét, hivatalait, testületeit, valamint vidékének is több testületét és egyesületét küldöttek képviselték. Az ünnepség keretében Ruzsicska tanfelügyelő nagy hatást keltő beszédet mondott. Az intézet történetét Margitay József igazgató olvasta föl. Majd a jelenvoltak kegyelettel adóztak az intézet volt igazgatóinak, Bárány Ignácnak és Samu

Józsefnek, kiknek emléktábláit ez alkalommal leleplezték. A szép ünnepet társasbéd fejezte be.

— **Az orvosok kongresszusa.** Az *Országos orvosszövetség* f. hó 5-én tartotta rendes évi közgyűlését Siófokon. Főtárgya a közegészségügy államosítása volt. A kongresszus tagjai közül mintegy 130-an azután a Baross gőzhajón Keszthelyre rándultak. A kikötő bejáratánál *Hary* István dr. megyei főorvos és *Stieder*, Keszthely városának ügyésze fogadták a vendégeket. Az üdvözlő szavakra a kongresszus elnöke, *Kelly* Károly dr. mondott köszönetet. A város és a Hévíz megtekintése után a *Hullán* szállóban bankett volt. Ezen *Kelly* dr. állt a királyt. *Lukovich* Gábor dr., az orvosszövetség zalaí főnökének alelnöke hosszabb s érdekes felkötésben osztotta a körorvosok egyrészének azt a mozgalmát, hogy külön egyesületet alkotva, az erőket szétforgácsolják s őket vernek az orvosszövetség testébe. Persze ez az ösztönös törekvés nem tett szert s eláll! kiáltásokkal igyekeztek a szónokot zavarni, ez azonban meleg lendülettel folytatva beszédjét s méltányolva *Kelly* elnök nagy érdemeit, általános tetszés között őrá emelte poharát. Viharos éljenzés fakadt a lelkes szavakra. *Csertán* Károly, vármegyénk alispánja, *Tassy* és *Neumark* doktorok és mások beszédet után a társaság öt órákor visszaindult *Siófokra*.

— **A beiratás eredménye.** A helybeli állami reáliskola I. osztályába 21, a II-ikba 15, a III-ikba 20, a IV-ikbe 17, összesen 73 tanuló iratkozott be. A felső leányiskola I. osztályába 14 a II-ikba 12 s 4 magántanuló jelentkezett. Az elemi iskola összes osztályába 485 tanuló iratkozott be, tehát itt még harmada hiányzik. Az előjárásra vár a feladat, hogy ezeket iskolába terelje.

— **5665.** Tegnap és ma ünnepelték az izraeliták az újévet, az 5665-iket. A boltok zárva voltak s két napon át tömegesen látogatták az imaházakat, hogy hálat adjanak az elmúlt év kegyelmeiért s Isten áldását kérik az új esztendőre.

— **Öngyilkossági kísérlet.** Sümeg község volt sikkasztó irnok, Horváth János Keszthelyen szülei lakásán mellbe lötte magát. Mint értesülünk, a golyó tüdejét is megsértette s rajta életveszélyes sebet ejtett. Amint *Saághy* János sümegi aljárásbíró értesült a dologról, rögtön intézkedett, hogy fölgógyulása esetén Sümege szállítsák. Hiába! a bűnt nyomon követi a bűnhődés.

— **Idegen helységnevek.** Ajánlottak *Prága* érdemes községének, magyarosítsa meg nevét. Mennyire helyénvaló dolog volt, mutatja a belügyminiszternek egy mostanában kiadott rendelete is. Ebben fölhívja a vármegyéket, hogy területükön levő összes idegen helynevek megmagyarosítása érdekében tegyenek előterjesztést. Zalában bizony lesz elég magyarosítani való. Kivált a déli részén egész sereg horvát név várja a magyarosítást, olyan nevek, amikbe jó ravaló magyar nyelv háromszor is beletörök, míg egyszer ki tudja moneani.

— **Bucsu.** Ma van nagy bucsunk, a Mária-nevenapi. Már péntek délelőtt jelentkeztek az első csapatok. Délután pedig egyik csapat sürdén követte a másikat. Lapunk zártakor már sok bucsus sürtt-forrt városunkban, buzgó énekek között járva a templomokat, kereszteteket, a kálváriát és a temetőt. Tekintve, hogy szép idő van, bizonyosan nagyon népes bucsu lesz az idei.

— **Szőlőtermésünk.** A szép szeptemberi napok igen kedveznek a szőlő fejlődésének. Van is olyan kitűnő csemegeszőlők, ami ritkítja pártját s ez élénk keresletnek örvend. Naponként kelnek utra a szőlőszállító kosarak és ládikák messze vidékekre s vizsik a zamatos, finom sümegi szőlőt. A borszőlő is gyönyörűen fejlődik. Igen jó borra van kilátás s a szőlő a szokottnál jóval hamarabb megérik majd, mert innen-onnan teljesen megérik. Csak valami baj ne érje! Mert ez a baj mindig ott lebeg a gazdak feje fölött.

— **A piac tisztasága.** A piacon terítve hever a barack és szilvamar, meg a rothadt gyümölcs. Nem gondol senki vele, hogy időnkint eltakarítanak. Nem valami étvágygerjesztő dolog. Jó lenne, ha törődnének vele, mert bizony szegényekre válik ott a város kellő közepén.

— **Agyongázolta a bika.** Gyömöre János ukki földbirtokos pásztorát f. hó 6-án délelőtt a bika össze-visszagázolta. A szerencsétlen ember néhány órai szenvedés után kapott seobeibe belehalt.

— **Elvi határozatok iparügyekben.** A kereskedelmi miniszter a következő elvi jelentőségű határozatokat hozta:

Kéményseprő teendőik hanyag teljesítése vagy elmulasztása által elkövetett kihágás elbírálása nem az iparhatóságok, hanem a rendőrbatóságok hatáskörébe tartozik.

Ipariskolai tanulóik iskolába járási kötelezettsége azok életkorától nem függ. Inasok iskolai

mulasztásért minden esetben az iparos felelős, még akkor is, ha a felelőséget a szerződésben a szülőkre vagy gyámra hárítja át, illetve akkor is, ha a tanuló szüleitől vagy gyámjaitól lakik.

— Adófizetés a postatakarékpénztár utján.
Az adóminisztráció reformjának kérdésével foglalkoznak az illetékes körök. Az adóad minisztráció e reformjának lényege az, hogy az adófizető nem lesz kénytelen az adóhivatalba menni, hanem a postán is fizethet adót, amit a közönség bizonyára nagy örömmel fogad, mint sokkal kényelmesebb eljárást a mostaninál. Hiszen postahivatal sokszorta több van, mint adóhivatal s így az adófizetőnek nem kell az adóhivatalban várakozni vagy a szomszédos községbe menni az adóval, hanem az e célra szolgáló blankettával a postán adja fel az adót. Az adófizető lapokat a trafikokban és a postán fogják árulni. Az ilyen lap három részből: elismervényből, befizetési szelvényből és levelezőlappból fog állni, amit kitöltve a pénzrel együtt a legközelebbi postahivatalnak nyújtanak be, ahol az adófizető elismervényét kap a befizetésről. A postahivatal az állam javára írja a befolyt adóösszeget és értesíti az illető adóhivatalt a befizetésről, mire az adóhivatal végleges elismervényt küld az adófizetőnek. Az új rendet nálunk fakultatíve fogják megismerni, vagyis úgy, hogy mindenkinek joga lesz az adóhivatalban is fizetni, ha ezt a módot előnyben részesíti. A reformot előbb Budapesten próbálják meg és csak azután terjesztik ki az egész országra.

— Megsült gyermek. Németh Fáni háshágyi lakosnak törvénytelen ágyból származott 8 hónapos Dezső fia f. hó 16-án meghalt. Ez még nem volna olyan nagy baj, mert hát meghalni mindnyájunknak kell. Hanem a szerencsétlen anya vigyázatlanságából a halott gyermek 27-én virradóra majdnem teljesen elégett. A halott mellett égett gyertyától lángot fogott a szemfedő és így a halottnak levő ruha, sőt az asztalon levő abrosz is elégett; s a gyermek is megsült a tűzben.

— A gyermekek reggelije. Egy híres orvos lemeletlen kinyilatkoztatta, hogy 14 éven alóli gyermekeknek nem szabad bakbát adni, mert a szívük működésére, idegekre és gyomorra ártalmasan ható mérget, a koffeint tartalmazza. Ebből a méregből egy kétszeres olyan adag, mint amilyen egy csésze erős fekete kávéban van, már halálos hatású lehet. Mégis hány anya van, aki nem akarja magát elhatározni arra, hogy legalább a kicsinyek részére a családi asztaltól szüntesse a bakbát. A legideálisabb ital ugyan a tej volna, de a tapasztalat bizonyítja, hogy ezt nem mindig szeretik a gyermekek és csak a legtrikább esetben tükrik állandóan. Ilyen esetben a legjobb pótlásnak a Kathreiner-féle Kneipp-malaktakávé bizonyult, melyet sajátos gyöngéd kávéhasználat ize miatt a gyermekek szívesen isznak. Ez a legzsebébb korban is megfelelő, könnyen emészthető, tápdús és vérképző. Minden anyának feladata az volna: a gyermekek kora ifjúságtól erre az egészséges, jóízű kávéra szoktatni s nekik csakis ezt adni. A bevásárlásnál természetesen óvatosságnak kell lenni, hogy a „valódi Kathreiner” vették, melyet csak az eredeti csomagokban „Kneipp-páter” arcképével szabad árusítani.

— A potyajegy. Sokan irigylük az újságírókat a potyajegyek miatt. Nyilván úgy képzelik a dolgot, hogy az újságíró naphosszat egyebet sem tesz, csak potyajegyeket élvez. Pedig hát nem így áll a dolog. Az újságírójegyeket az újságíró használja a legkevésbé, ellenben szinte elképzelhetetlen, hogy a publikum milyen jogcímenek aspirál ezekre a potyajegyekre.

Egy újságíróhoz például tegnap beállított egy uriember, akinek arca némileg ismerős volt, ámbar az újságíró sehogysem tudott számot adni magának róla, hogy honnan ismeri.

— Szerkesztő ur, legyen szives adja ide a színház-jegyet.

— Milyen jusson kéri ön a szerkesztőség jegyét?

— Ejnye, hát már nem ismer a szerkesztő ur?

— Magvallom, hogy . . . ámbar az arca ismerős . . .

X. végrehajtó vagyok. Hát már nem emlékszik rám a szerkesztő ur? A múlt héten végrehajtottam a szerkesztő urnál.

Az újságíró belátta, hogy ez olyan jogcím, amit lehetetlen megtagadni és átadta a potyajegyet.

C S A R N O K.

A fekete gyémántok országában.

II.

Bakonyunk tele van kőszénrel. Sok pontán rábukkant a véletlen. Sümege a baraszton

s a város felső részében kutatások alkalmával, már 6—7 méter mélységben kőszénrétegre akadnak. Görbőn, Istvádon szintén rábukkantak. E rétegek azonban nagyon messze vannak a „fekete gyémántoktól”. Értelme. Azért bányászásukra nem is gondolnak.

Ellenben a Csingervölgyben már évtizedek óta bányásszák a szenet.

Aki az ajkai vasuton utazott, észrevelte a Bakonyba benyúló keskeny völgyet s az abba kigyózó szárnyvasutat. E vasut hét km. hosszúságú s a Csingervölgybe vezet.

A völgy 1865-ben még erdővel borított lakatlan terület volt. Puzdor Gyula ajkai nagybirtokos ez évben kutatásokat eszközölt. Hantken Miksa tanár vizsgálata alapján 1869-ben több budapesti nagykereskedő cégből társaság alakult, hogy a jogot megszerezze s a bányászatot megkezdje. Sajnos már 1872-ben a bécsi Union-banknak eladták a bányát s ezzel a fekete gyémántok országa osztrák kézbe került. E bank építette az említett szárnyvasutat s több munkásházat emelt. De csakhamar megvált a bányától s 1873-ban a bécsi kőszénipar egyesületnek adta el. Ennek birtokában van ma is s erős ösztudatos vezetésével folytonosan fejlődik.

A bánya ma már számtalan folyosóval több mint 10 km. hosszúságban húzódik végig a Bakony alatt. Termelése évről-évre fokozódik. 1874-ben 842.567 q-t termeltek s ez a szám ma már 2 millió q-ra rúg. A bánya 1884-ben 818, ma 625 embert foglalkoztat. Ebből mintegy 500 főlváltva lent a bányában, a többi pedig fent a külső munkálatokban dolgozik.

A munkások egyrésze a csingervölgyi telepen lakik. A telep mintegy 30 házból áll tisztelakásokkal, vendéglővel és iskolával. A bányászok más rész- a környékbeli falvak népéből való. Ajka, Úrkút, Berénd, Bódás és Városlód község szolgáltatja a csingervölgyi bánya munkás kezét.

A férfi munkások 1 K 60 f, a leányok 80 f napszámot kapnak, míg a munkavezetők keresete havi 80—90 K-ra rúg.

A bánya megszemlélésén kívül különösen két gondolat érdekelt: *A nemzeti és a szociális kérdés.*

A nemzeti gondolat — úgy látom — biztosan terjed a bányabéli sváb munkások között a bécsi középponti vezetés mellett is. Ellenállhatatlan hatalommal nyomul a Bakony hajléasaiba s a csingervölgyi bányák belsejébe is. Érdekes jelensége, hogy a főakna fölött félkörben *Glück auf!* az 1903-ban kezdett Ármín-aknában már *Jó szerencsét!* magyar üdvözlést van. A bánya mélyében ugyan most is dominál a német szó, de a fiatalabb bányászok magyarul is köszöntettek, míg fent az iskolás gyerekek általában *Dicsértessék a Jézus Krisztussal* üdvözöltek bennünket.

A társaság a telepre a maga költségén iskolát építtetett s fizeti a tanítókat is. Az iskolába való járást szigorúan megkövetelik. A tanulók száma meghaladja a százat. Tanítójuk Kisfaludy Mihály és neje szép, hazafias missziót teljesítenek, mikor a gyerekek szívébe plántálják a hazafias érzést s megtanítták őket édes üdvözlőnkre. A nagy Kisfaludyak útdíjától nem is várhatunk egyebet. A leányok számára külön kézimunka tanító is van: Leopold Mária.

Elsorvad hát lassan-lassan a német világ s helyébe diadalmasan nyomul az igaz magyar élet s virágozik majd ott a Csingervölgyben is, a fekete gyémántok országában is.

Maga a bányamivelés igazi áldása annak a környéknek. Iderögzíti a népet. Mert ott bizony a népek vajmi kevés a termőföldje, a bánya adja meg neki a mindennapi kenyeret. És talán nem is oly fekete az a kenyér, amit a fekete kőszén nyújt! Nélküle bizony már fölkerelkedtek volna s ott Amerikában végezne jó részük nehé, nem embernek való baromi munkát.

Két szociális intézkedés még inkább biztosítja a munkások életét. Egyik a társáda. Minden munkás keresetének 4 százalékát fizeti a társádába. Maga az egyesület 60 000 K alaptőkével járult hozzá. A láda a családok és családtagok betegsége, elhalása vagy munkaképtelensége esetén segédelmet nyújt.

A másik a fogyasztó egyesület. Ez látja el a munkásokat mindennel, amire az életben szükség van, mint mondani szokás: önköltségi áron. Így jóval jutányosabban és ott helyben kapják meg a munkások a szükséges cikkeket.

A társádat és a fogyasztó egyesületet Rónay Ernő szántiszt kezeli.

A bánya főigazgatója Günther Adolf vezérigazgató. Bécsben székel s az ottani középponti tisztviselőkkel vezeti a csingervölgyin kívül még az iváncai (Horvátország) és két csehországi bányát is. Kiváló szakembernek mondják, aki szigorúan, erős kézzel, de humanus szíjjel igazgatja a négy nagy telepet.

A csingervölgyi telep lelke *Reithmüller Ármín* bányafelügyelő. Már 33 éve áll a telep élén. Vesztfáljai, 72 éves, de még mindig munkabíró ember. Erdemmel ellátott: 6 felsegu a koronáz aranyéremmel tüntette ki. De ennél a keresetnél még nagyobb érdeme az, hogy okos, tapasztalt, emberies bánásmóddal vezeti a népes telepet s működésének hosszú ideje alatt a munkásmozgalomnak még legkisebb hulláma sem jelentkezett. A munkások megvannak elégedve sorsukkal, mert Reithmüller atyai szíjjel gondoskodik róluk.

Vezetésével érte el a bánya, hogy ma már évi 20,000 vagon kőszén termel. E nagy mennyiséget szolgáltatja a Dunántúl igen sok gyárának ipartelepének mozdítására s ezzel egy nagy ország rész ipari föllendülésének miat egy bazisa a csingervölgyi kőszénbánya. Tehát nagy nemzetgazdasági érdeket szolgál.

Sümege évenként mintegy 700 vagon érkezik ebből a szénből. Zschiesche gőzmalma 60—70 vagonot fogyaszt belőle, többi a méz- és téglagyár számára érkezik. Tehát házaink felületében ott ragyog az ajkai fekete szén heve is, talán évmilliók előtti napsugarak izzó melege.

Csak azt sajnálom, hogy osztrák vállalkozó erő szabadjára föl a melegségnek ezt a hatalmas forrását, amelyet a jó Isten elrakott nekünk oda le, a Bakony rejtelmes mélységébe.

312 1904. végpr. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a zalaezerségi kir. törvényszéknek 1904. évi 3664. számú végzése következtében Dr. Szűcs Arnold tapolcai ügyvéd által képviselt Steiner Ferenc javára Stern Bernát és neje ellen 300 K s jár erejéig 1904. évi augusztus hó 18-án fogantatott kielégítési végrehajtás úján felolgat és 755 K-ra becsült követelési ingóságok, u. m.: lovak, kocsik, lószerszám és burtok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek sümegei kir. járásbíró 1904-ik évi V. 1882. számú végzése folyván 300 K tőkekövetelés ennek 1904. évi július hó 22. napjától járó 6 0/0. kamattal, és eddig összesen 70 K 93 f-ten bíróság má megállapított költségek erejéig **Zalaezersgróton** a végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközésére **1904. évi szeptember hó 15-én** délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni standékozó oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében közzéadás mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén a becsáron túl is el fogják adni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatják s azokra kielégítési jogot nyertek volna ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Sümege, 1904. évi szeptember hó 5. napján.

Vértessy kir. bir. végrehajtó.

Arverés.

Apfel Kálmán örökösai a sümegei 773. 774. sz. telekkönyvben, továbbá 1537. hrsz. alatt foglalt hamuházi káposztáskertet f. évi szeptember hó 22-én délelőtti 9 órakor a sümegei m. kir. járásbíró ság telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében önkéntes bírói árverésre bocsájtják. A 774. sz. ház (postaház) kikiáltási ára 7861 korona, a 773. sz. házé 3220 korona, a káposztáskerté 46 korona.

30 napi próba!

A világhírt **John Scott, Mar-
itt és Holzer amerikai
órágyárosok** megbízásából,
kik gyártmányait Európában is
híressé akarják tenni és ezáltal az
olcsó »Syst Roskopf« jegyű órákat
tulversenyezni, küldök utánvételt
vagy az összeg előzetes bekládése
mellett.

csak 2 frt. 80 kr.-ért

Egy igen nélkülözhetetlen nickel anker remontoir »Scott Watch Patente« jegyű zsebrórá, erős 36 órák, pillanatra pontosan járó nickel szerkezettel, románcozott előlappal, permutatóval 5 évi jótállás mellett. (Minden zsebrórához egy elegáns goldin óratánc és reklámlelték **ingyen** mellékeltek).

Nem megfelelőnél a pénz vissza azért kockázatos kizárva

M. J. Holzer

Óra és aranyáru gyári raktár nagyban.
Krakau (Öst.) Dietelsgasse 66.

A cs. és kir. államhivatalnokok szállítója.

Képes árjegyzék órákról és aranyárukról ingyen és bérmentve.

Ügynökök kerestetnek

Hasonló hirdetések utánzatok

A vidéken lakó családoknak
 mellőzhetően
 a higiénikus és teljesen szagtalan
 csasz. és kír. szabadalmazott

szobakloset,
 mely mint elegáns bútordarab, bármilyen lakásban
 elhelyezhető.

Betentető koszik
 Hvg. köpcsészé

Bidettek és irrigátorok
 Mosdó- és fürdőkádak.

Árjegyzéket ingyen és ber-
 mentve küld

GUTTMANN L.
 closet-gyár
 Budapest, IV., Városház-utca 2. szám
 (Kossuth Lajos-utca sarkán.)

BRÁZAY FÉLE
SÓSBORSZESZ
 NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
 KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
 HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
 MELLÉKELVE VAN!

Jónak, a jobb
 az ellensége.
 Tényleg a legjobb az eddig használatban levő
 szappan, szódá, por, stb. anyagoknál vászon és pamut
 ruhák mosására, a Schicht által újonnan feltalált

mosókövet,
„Asszonydicséret“

- véjegyvel,
 a ruha beáztatására.
- Előnyök:**
1. Az eddig szükséges volt mosni két a fehére
 ruhákra.
 2. Páradszót a negyedére.
 3. A szódá használatát teljesen fölöslegessé teszi.
 4. Minthogy fehérebb, tehát fehérebbé is varázsolja
 a ruhát.
 5. Úgy a kezelmek, mint a ruhának teljesen ártal-
 matlan, emellett az alatt jegyzett csúg koszságot
 vészi el.
 6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más
 mosószernél.
- Megkülönböztetlenné válik minden háztasszony és
 mosónénél egy egyszerű kísérlet után.
- Mindenütt kapható.**

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulcs“
 jeggyel
 legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan.
 Minden káros alkatrésztől mentes.
Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab
 szappan a „Schicht“ névvel és a fenti véjegyek egyikével
 legyen ellátva.

Schicht György, Aussig
 A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai
 szárazföldön.

Hirdetéseket
 jutányos áron felvesz
 a kiadóhivatal.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés és más ideges bajban szenved,
 kérjen iratot ingyen és bérmentve a szabd.
 hatyú gyógyszerár által Majna-Frankfurt

A hölgyvilág részére!!

Minden t. hölgy saját maga, minden divat szerint,
 fáradság nélkül készítheti
 ruháját a Guschelbauer Antal-féle
szabályozható női derék-szabászati készülék
 segítségével anélkül, hogy a szabászati rajzot megtanulta volna.

Eme készülék minden testalkat részére szabályozható.

Akadémiailag vizsgázott. Számos elismerő-irat.
 Utánvét mellett! Egy készülék ára 3 korona. Utánvét mellett!
 Minden kultúrállamban törvényesen védve és szabadalmazva.

GUSCHELBAUER ANTAL, SOPRON.
 Magyarazatot ingyen küldök.

Képviselők minden helységben kerestetnek.

Megérkeztek Sümege! Grünfeld J. szabó üzletébe a legújabb őszi
 és téli valódi hazai divatszövetek, melyből
 a legolcsóbb és legelőnyösebb feltételek mellett készítek a legjobb **fővárosi munkások**
 által divatos öltönyt, felöltőt, téli kabátot, és külön divatmellényeket. Raktáron tar-
 tok kész férfi-, fiu- és gyermekruhákat, mindennemű utazó és rövid bundákat. Készítek
 legújabb szabás szerint mindennemű papi ruhákat, címádot, reverendát; vasuti tisztí
 és altiszti egyenruhákat, **divatos női kabátokat** és mindennemű Libéria ruhákat ura-
 dalnak részére. Kapható divatos **gummizott szövet esőköpeny** minden színben 30 koro-
 nától feljebb. — Az üzletemben készült ruhák minden hónapban egyszer **díjtalauul**
 vasaltnak. — Vidéki meghívásra dús választékú mintáimmal személyesen megjelenek.
Tessék meghívást küldeni, azzal nem jár semmi kötelezettség és csak az olcsóság és
 jó minőség végett megtekintené mintáimat. — **Gyári árban** kaphatók a legjobb minő-
 ségű szövetek és minden hozzávaló bélések nagy választékban.

Becses pártfogását kérvén, maradok teljes tisztelettel

Grünfeld J. szabó nagy szövetraktára.

Pollák Testvérek
 cementárú-, márvány-mozaik és fémfényű-lemez-gyár
 beton-építkezési-vállalat és építőanyagok gyári raktára
Tapolcán.

Bátrak vagyunk az alantabb felsorolt, általunk készített **cement árakra**,
 valamint raktáron levő **építő anyagokra** a közönség becses figyelmét felhívni.
 Elsőrendű minőségű különös olcsó **cementlapokat**: előház-, templom-, fo-
 lyosó-, konyha-, udvar-, járdá-, istálló- és egyéb kövezetekre.

Terazzo-márvány-mozaik burkolat, márvány-mosaik és fémfényű-lapokat.
Mindennemű cement-beton-burkolatot.
 Csömöszölt betonból készített **csöveket** mezei utakhoz szükséges hidaknál,
 átjáróknál és átereszeknél.
 Lépcsőket, jászolok, lóabraktartók, kutkávák, hornyolt tetőcserepek.

Mindennemű tetőfedésre:
Kátrányos és aszfalt köfedél és elszigetelő-lemezeket 10 méteres tekerésekben.
 Mint olcsó és kitűnő minőségű famentesítő-szer:
Kátrány és Carbolineum
 építkezésekre és gazdasági eszközökre, használt fák vízmentessé tétel, valamint sző-
 lőkarók, deszkák, zsindelyek **kerhadás és rothadás** ellen való megóvás céljából.
 Elvállalunk nedves falak szárazzá tételét a legjutányosabb árák mellett.
 Megtisztelő becses rendeléseit kérve

Kiváló tisztelettel
Pollák Testvérek.